

տե՛մ նպատակն, որ մատուցե՛րամ ու-
նունցս բովանդակ յոյսն ու միմիջա-
րութիւնն է, և որ այնքան լուսաւոր
կը փայլի մեր մտաց հորիզոնին վերայ,
ինչպէս արփին ոսկեմինջիկ երկնից կա-
պուտակին վերայ:

Աւրեմն ո՞վ սիրելի եղբայրք իմ,
կրկնապատկենք մեր բիրան ու աշխա-
տութիւնը մեր նպատակին համեմու-
համար, վասն զի աշխատութեան եւ
գործունէութեան բազումներն ամե-
նէն հզօր պատուարներն անգամ կը
կործանեն: Մեր յարատեւ ջանքով
արժանի ընենք զմեզ Սուրբ Ամուսնոյս
խնամոյցն՝ որոյ գիրկը կը սնանիմք նիւ-
թաղէս և բարոյապէս: Մեր վսեմ և
նուիրական կոչման համեմատ այնպէս
պատրաստենք զմեզ որ Ազգութեան
ամենամեծ յոյսն արդեամբ պսակուի:
Վասն զի Ազգն կ'ակնկալէ որ ինչպէս
երբեմն Աւետարանական փրկարար
լոյսը Առաքելոց ձեռամբ Սաղիմի բար-
ձունքներէն ճառագայթեց ընդ ոլորտս
տիեզերաց, նոյնպէս բարոյական և մաա-
ւորական զարգացման լոյսը աստի պիտի
ճառագայթէ մատուցե՛րամ՝ օանունցս
ձեռամբ Հայաստանի մութ խորշերն,
տգիտութիւն խաւարի հետ պատերազ-
մելու և Հայ սրահն ուսմամբ և դառ-
տիարակութեամբ լուսաւորելու: Վա-
որն զի ուսմունք եւ դաստիարակու-
թիւն, սոքա են դարուս յառաջագի-
մութեան խորհրդաւոր կնիքն ու նշա-
նաբանը: Նմանող լինինք մեր երջան-
կայիշատակ նախնեաց եւ նոցա հաս-
տատամիտ ոգին փոխանցենք մեր մէջ,
որք ուսման և գիտութեան ծարաւով
պառակած՝ կը գիմէին յԱղէքսանդրիա
եւ յայլ տեղիս օտարութեան իրենց
ուսումնասիրութիւն առատ յագուրդ-
դանելու: Ըմբռնենք լիովին մեր մտաց
մէջ այն իրական ճշմարտութիւնը, որ
Երաբանելիք սք ողորտուց անթերի

կտուարմամբ միայն կարող է սիրելի լի-
նել և այլոց համարումը իւր վերայ
գրաւել: Եթէ մէք մեր պարտքը կա-
տարեմք, այն ժամանակ մեր բարեջան
ուսուցիչք և խնամակալք պիտի քա-
ջալերուին և ես քան զեւս իրենց խը-
նամբը տարածեն մեր վերայ: Իսկ ե-
թէ հակառակ մեր վսեմ կոչման ան-
տարբեր գտնուիմք մեր սրբազան պար-
տուց մէջ, այն ժամանակ ո՞չ միայն ա-
պերախտ պիտի գտնուիմք մեր բարե-
բարաց անխոնջ ջանիցն և քրտնաթոր
աշխատութեանց, այլ և հանուր Ազ-
գին յոյսն եւս խաբած պիտի լինիմք
և ճշգրտենք մեր վերայ Աւետարանի
անգարձ վճիռն թէ. «Ամենայն ծառ
որ ոչ առնէ զպտուղ բարի, հատանի
և ՚ի հուր արկանի»:

Թրհնեցէք զմեզ ուրեմն Ս. Հայր,
աճէլ և զօրանալ ուսմամբ և դաստի-
արակութեամբ ՚ի փառս Աստուծոյ,
՚ի պարծանս Ս. Աթոսիս և յօգուտ
թշուառ եւ տառապակիր Ազգու-
թեանս:

Ա-Է-Բ-Ե Կարապետիւն
Կ. Պօլէիքի
Աշա. Թառ. Վարժ.

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ

ԹՈՒԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ուսմանց միակ և գլխաւոր նպա-
տակն է ուսուցանել մարդոյ այն ա-
մենայն, որ հարկաւոր է նմա այս աշ-
խարհիս մէջ իրրեւ մարդ տպրելու
կամ կենցաղաւարելու համար: Ու-
սումն ո՞չ այլ ինչ է, բայց եթէ գի-
տութիւն և ուսանողութիւն անգի-
տակ իրաց եւ ամեն ուսմունք ունին

իրենց տեսականը եւ գործնականը . Ար եւ խցէ ուսման տեսականը նորա սկզբանց եւ կանոնաց բովանդակութիւնն է . իսկ գործնականը՝ նոյն քակրեանց եւ կանոնաց կիրառութիւնը : Տեսականը առանց գործնականի անօգուտ է եւ ապարդիւն , եւ գործնականը առանց տեսականի՝ թերի է եւ անկատար . Բայց երբ տեսականն ու գործնականը իրար միանան , յայնժամ նոյն ուսման նպատակը կ'իրագործեն , կը դիւստորեն եւ կ'արդիւնաւորեն յագուտ եւ ի շինութիւն մարդկային ազգի :

Արդ՝ Թուաբանութիւնն եւս իբր ուսում ունի իւր տեսականը եւ գործնականը , սակայն ինչպէս այլ ուսմունք նոյնպէս եւ Թուաբանութիւնը լոկ տեսակ անապէս աւօգուտ է եւ ապարդիւն :

Համայն աշխարհ այսօր իւր ունի ու մտադրութիւնը Թուաբանական ուսման վերայ դարձուցած է եւ մեծ կարելորութիւն կրննայէ նմա եւ իրաւամբ . վասն զի Թուաբանութիւնը , որ չափաբերութեան առաջին մասն է , ճշմարտութեան վերայ հիմնուած է . վասն զի ճշմարտութիւն կ'ուսուցանէ մարդկան եւ կը սրարդէ նորա անիմպիւսիս եւ անյեղի բնութիւնը . սովնայն ինչ արամաբանօրէն կը չափէ եւ կը կշռէ , հաստատուն փաստերով կը հերքէ սուտ գրութիւնները եւ հիմնաւոր աւսրացոյցներով կը հաստատէ ճշմարտութիւնը , վերջապէս ճշմարտութեան սահմանէն դուրս չենէր եւ իւր խարսխի կամ հիման քարերը հաստատուն են եւ անիմպիւսիս , վասն զի գիտեմք որ միշտ 2 անգամ 2 ին 4 լինելը անաղայւելի եւ անփոփոխ է : Թուաբանութիւնը թէեւ երբեմն ենթադրութեամբ կամ գրութեամբ կը վարի , սակայն նորա եւս ճշմարտութեան վրայ յենեալ են , նոյն հիմն եւս

ճշմարտութիւն է , որոյ մէն մի պատճառները մի առ մի արամաբանօրէն կը բացատրէ եւ կը պատկերացնէ ուսանողաց առջեւ :

Թուաբանական ուսումը իւր անհամար օգուտներով եւ բազմութիւն ուսմանց հետ ունեցած վերաբերութեամբ այսօր համարեալ թէ համաշխարհական գիտութիւն մի եղած է : Առանց Թուաբանութեան շատ ուսմունքներն քստ մեծի մասին թերահատար կը լինին : Ատեղաբաշխութիւնը , որ թէպէտ մարդկային մտաց պոռուղն եւ արգասաւորութիւնն է , առանց Թուաբանութեան թերակատար է , զի ինչով է որ Ատեղագէտը կը չափեն եւ կը գտնեն Ատեղաց , Սուրբակաց եւ Արեգական տարեկան , օրակոն եւ վայրկեանական արագութեանց քանակը կամ չափը . ինչով կը գտնեն որ երկրագունտը , որոյ մէջ մէք կը բնակիմք , 365 աւուր , 5 ժամու , 48 վայրկեանի եւ 48 երկվայրկեանի մէջ , իւր տարեկան շրջանը կը կատարէ . ոչ արաբէն հաշուելով եւ չափելով . եւ հաշուէգիտութեան շնորհիւ է , որ Ատեղաբաշխութիւնը այսօր յառաջագիմութեան մեծամեծ քայլերով կը շահատակէ դէպ ի յառաջ : Ատեղագիտական կամ աստեղաբաշխական ուսման սկզբնաւորութեան ժամանակէն , կտրեմք գուշակել եւ Թուաբանական գիտութեան սկզբնաւորութեան ժամանակը , աստեղաբաշխութեան , Թուաբանութեան հետ ունեցած սերտ կապակցութենէն եւ յարակցութենէն մահաբերելով : Հին Ագգաց պատմութիւնը կ'աւանդէ որ Ատեղաբաշխութեան սկզբնաւորութիւնը եղաւ Ադի որդիներէն Ծրհնդէդէն յետոյ , որ եւ շատ ծագկեցաւ : Ատրեւտանեաց եւ Բաբելոնաց մէջ , մինչդիւ եւ Բաբելոնի մէջ կը

գանուէր (յստեղագիտութեան բարձրագէտ դիտանոցը, ուստի կը դիտեն յոգնահոյլ աստեղաց շրջանները) (յոյն պէս և Հայաստանի Հայ ժողովուրդը խիստ երեւելի էին աստեղաբաշխութեան մէջ, մանաւանդ Պարսկահայոց Հեր և Օլարեւանդ գաւառաց. ուստի կ'արտափայլէին մերթ րնդ մերթ Մոտեղագէտք ինչպէս Միսիթար Հե. րացի և այլք: Ուստի կարող եմք ասել որ թուաբանութիւնը խիստ հին դիտութիւն մի է, ինչպէս և Մոտեղաբաշխութիւնը, վասն զի Մոտեղաբաշխութիւնը խիստ մեծ յորակցութիւն և կապակցութիւն ունի թուաբանութեան հետ. կամ բացարձակ ասելով թուաբանութիւնը մարդուս հետ ծնած է և նորա շնորհիւ զարգացած: Ինչպէս շատ ուսմունքներ, նոյնպէս անհնարին է որ մէկը կատարեալ բնագիտութիւն և տիեզերագիտութիւն ուսանի առանց թուաբանութեան. վասն զի նորա բաղմամբ և սկզբունքներն թուաբանութեան վրայ հիմնուած են և թուաբանութեամբ միայն կը բացատրուին:

Թուաբանութիւնը առհասարակ խիստ կարեւոր գիտութիւն մ'է թէ՛ քաղաքացւոյն, թէ՛ գիւղացւոյն, թէ՛ հարուստին և թէ՛ աղքատին. վասն զի առանց թուաբանութեան քաղաքացւոյն վաճառականութիւնը յառաջ էրթար և ոչ գիւղացւոյն երկրագործութիւնը. և այսօր ահա ոչ ջոյն Արոյաց թուաբանական գիտութեամբ զարգացեալ կորովի քայլեր կ'արձակէ յառաջագիտութեան շաղկին մէջ, իսկ ընդհակառակն Միսիթար համարեալ թէ միշտ ընդ կրունկս կրնա թանսն ուսմանց անտեղեակ և անհաշուազէտ լինելով: Արոյացի արհեստաւորը կը տեսնեմք, որք միշտ կը յառաջագիտեն և օր ըստ օրէ իւ-

րեանց վաճառականութեան և շահու գուռը կ'ընդլայնեն, իսկ ընդհակառակն Միսիթար արհեստաւորը գրեթէ առհասարակ մնասելով կը մնասն և միշտ թուաբանութեան հրապարակին վրայ իրենց աղքատութիւնը կ'սղջան: Միսիթար այս խեղճութեան, թուաբանութեան և աղքատութեան պատճառն թուաբանութեան, տօմարակալութեան և այլ կարեւոր ուսմանց անտեղեակ լինելն կը համարիմ. վասն զի Միսիթար արհեստաւորը և վաճառականը ըստ մեծի մասին թուաբանական առաջին չորս գործողութեանց իսկ բոլորովին անտեղեակ են, կամ միայն տեսականապէս ուսած լինելով չը գիտեն գործնականապէս ի կիր ածելով օգտիլ. և ամենայն ինչ բաղդի և ճատակազրի յանձնելով թուաբանութենէ ի թուաբանութիւն կը գահալիմք, մինչդեռ Արոյացի արհեստաւորը և վաճառականը իրենց ելքն ու մուտքը հաշուի առնելով իրենց ասրագան կը բարեբաւեն, եւ հանգիստ ու ելջանիկ կեանք կը վարեն:

Քանի՛ քանի ազնուական գերգաստաններ, պատուաւոր ընտանիքներ հաշիւեն չը գիտնալով իրենց բարձր վիճակէն խորին աղքատութեան եւ ստորնութեան մէջ ինկած են. որոց իսկական պատճառը Տանտիրոջ և Տիկնոջ գէթ թուաբանութեան առաջին չորս կանոնաց անտեղեակ լինելն եղած է միշտ: Եթէ նաքա իրենց գործակալաց և ծառայից ընթացքն ինկատի առնուին և իրենց հաշիւներուն ինչպէս ղիմուութիւն գիտնային, եթէ իրենց եկամուտն ու ծախքը իրարու հետ բաղդատել իմանային և իրենց ծախուց առաւելութիւնը տեսնային, պիտի կարողանային աւարդաց դժուարութիւններէն կան-

խաւ զգուշանալ և աղքատութեան
թշուառացւոյն ծիրանէն խաւսափիլ,
Լը ընդհանրապէս քանի քանի աղ-
քատ և թշուառ ընտանիքներ իրենց
հաշուագիտութեամբ և անտէսագի-
տութեամբ հարստացած և նշանաւոր
գերդաստաններ եղած են, որոնք այ-
սօր արժանապէս և պատուաւոր կե-
նօք կ'ապրին երջանկութեամբ:

Աստի յայտնի կ'երևի, որ թուա-
բանութիւնը կարելւոր է ամեն աստի
ճանի երկեսն անհատներու համար,
վասն զի եթէ մարդն կարեւորութիւն
ունի թուաբանութեան իւր վաճա-
ռականական եւ առեւտրական գոր-
ծառնութիւններն ըստօրինի կարգադ-
րելու համար, կրնն եւս պէտք ունի
անոր իրեն առն Տիկին, իւր տան
գործերը ըստ արժանւոյն անօրինելու
համար: Լը ահա այս է պատճառը,
որ ամեն տեղ թուաբանութիւն ու-
սանելու մեծ եռանդ մը կայ, և նո-
րա կարեւորութիւնն զգալի եղած է
ամեն Ազգաց մէջ, բայց ոչ հաւասար
ապէս: Ա՛ք կը փափաքիմք, որ այս
օգտաւէտ գիտութիւնն մեծ ջանքով
ուսանին ոչ միայն Հայմանիկներ, այլ
եւ Հայ աղջիկներ, վասն զի յայտնի
ճշմարտութիւն մի է, որ ընտանիք մը
չէ կ'որոշ հանգիստ ու երջանիկ կեանք
վարել մինչեւ որ նոյն ընտանեաց հայ-
րին ու մայրը հաշուագէտ և անաւ-
տագէտ չը լինին:

Իսկ յայտնանք թուաբանութիւնը
մարդոց մօտայ վտայ եւս խիստ մեծ
ազդեցութիւն ունի. սա կը սրէ մեր
միտքը ու յիշողութիւնը. կ'ուղղէ մեր
գողմտութիւնն ու խորհուրդներն և
կը խափանէ մեր գիւրոհաւանութիւ-
նը. թուաբանութիւնը կ'ուսուցանէ
և կը պարստաւորէ զմեզ ամենայն ինչ
քննել, նոյն խորը թափանցել, ճշը-
մարտութեան վերահասու լինել, չը

խաբուիլ, սուա ու սխալ պատմու-
թեանց և իրողութեանց հաւատ չըն-
ծայել, ամեն հօլէ չը շարժիլ և ուղիղ
դատման տիրանալ, որ մարդոց կատա-
րելութեւն և արժանապատուութեան
առաջին պայմանն ու կնիքն է: Եթէ
թուաբանութիւնը բնաւ օգուտ չ'ու-
նենար բաց ՚ի այս վերջին օգուտնե-
րէն, դարձեալ մարդիկ կը պարտա-
ւորէին ամենայն հոգւով եւ խորին
մտադրութեամբ ուսանիլ զայն եւ
նորա մէջ քաջ հմտանալու համար
բնաւ ջանք ու աշխատութիւն չը խը-
նայել:

Խ. Ս. Մէլեմեյի
Աճ. Ժ. Վ. Վ. Վ.

ՄԻԱՅՈՒՄՆ ՍԻՐՈՅ ՄԱՐԴԿՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴ ՍԻՐՈՅՆ ՀԱՅՐԵՆԵԱՑ

«Ա. երցմէր սիրաբ, ասաց կրկե-
րոն, Բաբելոնի մէջ վտայ գրած ճառին
մէջ, արդէօք տարբերութիւն մը պի-
տի մնայ մարդոց եւ անասունի մէջ,
ինչ կրտեմ, մարդոց և քարի մէջ?»

Ա՛նք բացերեւ որոշուած եմք մեծ
ընկերականութեան մէջ փոքրիկ խումբ
մը կազմելու, և ինչպէս ունիմք զգա-
յութեանը ալ, որք մեր ընտանեկան վա-
ռարանի շրջանակէն չեն անցնիր: Այս-
պէս, բայց ՚ի ընտանեկան և Հայրե-
նասիրական զգացումներէ, ընդհա-
նաւ մարդկութեան սէրը կը բովան-
գակէ այն ամեն զգացումներն, որք
կը կրեն զմեզ մեր նմանեաց հետ նո-
յա մարդկային բնութիւն ունենա-
լուն համար: Երբ իմաստունին մէկը
ասպնջականելով նաւակոծեալ ծովա-
հէն մը զայն սնայ և զգեցոյց և այս
մասին կշառմուռեցաւ ուրիշներէն: